

Χρονικόν Ἑβδομάδος τῆς Κληρικολαϊκῆς ἐν Κιέβῳ Συνόδου
διὰ τὴν ἀνάδειξιν τοῦ πρώτου Προκαθημένου
τῆς ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας κενωτικῶς δημιουργηθείσης
Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ὑπείκων υἱικῶς εἰς τό Σεπτόν κέλευσμα Αὐτῆς μετέβην τὴν πρωΐαν τῆς Δευτέρας, 10ης Δεκεμβρίου, εἰς Κίεβον, ὅπως συνδράμω, πενιχραῖς δυνάμεσί μου, γραμματειακῶς παρὰ τῷ Ἐξάρχῳ Αὐτῆς Σεβ. Μητροπολίτῃ Γαλλίας κ. Ἐμμανουήλ κατὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς ἑνωτικῆς Συνόδου διὰ τὴν ἀνάδειξιν Προκαθημένου τῆς ὑπὸ τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Σκοπὸς τῆς ἐν λόγῳ Συνόδου δὲν ἦτο, ἀσφαλῶς, ἡ ἀνάδειξις παντοιοτρόπως ἐνὸς Προκαθημένου ἀλλὰ ἡ θέσις ἐπὶ ἰσχυρῶν ἐκκλησιολογικῶν καὶ κανονικῶν θεμελίων τῆς νέας Ἐκκλησίας κατὰ τὴν προτροπὴν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ὥστε οὐδεὶς καὶ οὐδὲν νὰ ἡδύνατο νὰ ἀπομειώσῃ τοῦτο μὲν τὰς ἀπ' αἰώνων πανιέρους προνομίας αὐτῆς, τοῦτο δὲ τό κύρος τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῆς ἐφ' ἑξῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας Οὐκρανίας, θυγατρὸς τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος τοιαύτης.

Ἀφίχθην οὖν ἐν Κιέβῳ τὴν 9ην πρωϊνὴν καὶ ἐγενόμην δεκτός, ὡς κληρικός Αὐτῆς, ὑπὸ στελεχῶν τῆς Προεδρείας τῇ συνοδείᾳ τῆς ἀστυνομίας, διὰ λόγους ἀσφαλείας, καὶ μετέβην εἰς τό κατάλυμα τῆς Προεδρείας τῆς Δημοκρατίας ἔνθα διέμενον οἱ Ἐξάρχοι Αὐτῆς. Τὴν μεσημβρίαν προσῆλθεν ὁ Σεβ. ἅγιος Γαλλίας. Μετὰ συζήτησιν μετὰ τοῦ ἤδη εὕρισκομένου ἐκεῖσε ἁγ. Ἐντμοντον διεπιστώσαμεν ἀμφότεροι ὅτι μακρὺς ὁ δρόμος πρὸς τὴν διεξαγωγὴν τῆς Ἑνωτικῆς Συνόδου καθὼς δὲν εἶχε γίνῃ ἡ ἀπαραίτητος προετοιμασία ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπῆρχεν ὀρθὴ ἐνημέρωσις τῆς Ἐκκλησίας. Οὕτω, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ ἁγ. Προέδρου τῆς Ἐξαρχίας σοφῶς ἀποφασισθέντα, διωργανώσαμεν σχέδιον συναντήσεων μεθ' ἀπασῶν τῶν συμβαλλομένων μερῶν πρὸς

ἀναζήτησιν τῶν καλλιτέρων συνθηκῶν διά τήν διεξαγωγήν τῆς Συνόδου.

Τό ἑσπέρας, ἀργά, συνώδευσα τόν Σεβ. ἅγιον Γαλλίας εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν αὐτοῦ παρὰ τῷ Ἐξοχ. κ. Πέτρῳ Ποροσένκο, Προέδρῳ τῆς Δημοκρατίας τῆς Οὐκρανίας ἐν τῷ Μεγάλῳ αὐτοῦ. Ἡ συνάντησις τῶν δύο ἀνδρῶν ἐγένετο πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἐν ᾧ, ἐξερχόμενον ὁ Σεβασμιώτατος ἔσχεν τὰς ὑποσχέσεις τοῦ κ. Προέδρου ὅτι "βαδίζομεν πρὸς ὅλοταχῶς" εἰς τήν Σύνοδον ἔχοντες ὡς βᾶσιν ἄσειστον τὰς ἐκκλησιολογικάς καί κανονικάς γραμμάς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ὁ Σεβασμιώτατος ἐπέδωκεν εἰς τόν κ. Πρόεδρον τό σχέδιον τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς νέας Ἐκκλησίας ἵνα προωθήσῃ αὐτό εἰς τὰς πλευράς πάσας πρὸς ἐπεξεργασίαν του κατ'ἰδίαν ὥστε νά εἶναι ἔτοιμοι εἰς τήν κοινήν ἐπιτροπήν ἐξετάσεώς του. Λυπηρόν τυγχάνει τό γεγονός ὅτι τοῦτο τό σχέδιον ἐκυκλοφόρει εἰς τό διαδίκτυον μετὰ ἀμέσως τήν συνεδρίαν τῆς Ἀγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 29ης Νοεμβρίου καί μάλιστα οὐχί ὡς πληροφορίαί ἀλλ' αὐτούσιον τό κείμενον καί δὴ πρό τῆς διορθώσεως αὐτοῦ ἐν Συνόδῳ. Ὁ νοῶν νοεῖτω.

Τήν ἐπομένην, 11ην Δεκεμβρίου, ἐδέχθημεν τόν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Κύριλλον Χοβορουν ὁ ὁποῖος καί ἐξέθεσεν ἑλληνιστί τὰς ἀκοάς αὐτοῦ περί τῆς περιορρεύσεως ἀτμοσφαίρας, διέθεσεν ἑαυτόν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐξαρχίας ἐκφράσας τήν πρόθεσιν αὐτοῦ ὅπως ἐνισχύσῃ τὰς ἐργασίας τῆς Συνόδου διά προσωπικῆς του παρουσίας καί ἐδήλωσε πίστιν εἰς τό Φανάριον.

Ἐν συνεχείᾳ προσῆλθε καί ἠκούσαμε τόν Σεβ. Μητροπολίτην κ. Ἀλέξανδρον, ἐκ τῆς παρατάξεως τοῦ Ὀνουφρίου, ὁ ὁποῖος κατὰ τήν διάρκειαν τῆς συναντήσεως ἐξέφρασεν ἐνθέρμως τήν στήριξιν αὐτοῦ εἰς τὰς κανονικάς ἐνεργείας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἀνέφερεν ὅτι κρυφίως πολλοί ἐπιθυμοῦν τήν ἔνταξιν των εἰς τό νέον σῶμα πλήν διατηροῦν τόν φόβον ἀφ' ἑνός ὅτι τό Φανάριον δέν θά προβῇ τελικῶς εἰς ἐνεργείας πρὸς προστασίαν των καί ἀφ' ἑτέρου ὅτι αἱ ἐνέργειαι τῆς Μόσχας θά ἦσαν ἀπινεῖς πρὸς τούς τυχόν "ἀποστάτας". Ὁ Σεβασμιώτατος διεβεβαίωσε τόν Μητροπολίτην Ἀλέξανδρον ὅτι ὁ

Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης, χρώμενος τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ τοῦ βοηθεῖν διὰ τῆς ἐκκλήτου ὑπερορίας, εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν θά κατέλιπεν ἀμοίρους αὐτῆς τοὺς προσελευσομένους κληρικούς παντός βαθμοῦ, προτρέψας αὐτόν ὅπως διαμηνύσῃ τοῦτο πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν ἱεροκρυφίως εἰς ἐνθάρρυνσιν τῶν βουλομένων.

Τό ἐσπέρας τῆς ἰδίας ἡλθον εἰς ἐνημέρωσιν τοῦ Σεβ. ἀγίου Γαλλίας καί τῶν μετ' αὐτοῦ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Χώρας οἱ ὅποιοι καί διεβεβαίωσαν περί τῶν μέτρων ἀσφαλείας, περί τῆς ὄντως προθέσεως πολλῶν ἐκ τῆς παρατάξεως τοῦ Σεβ. Ὀνουφρίου νά προσέλθουν εἰς τὴν Σύνοδον καί περί τῶν φόβων αὐτῶν ὡς ἐκ τῆς Μόσχας καί περί τῆς ἐνθέρμου ὑποστηρίξεως τοῦ διαβήματος τούτου ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης.

Ἐν συνεχείᾳ ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρ. Κιέβου κ. Φιλάρετος μετὰ τῶν Μητροπολίτου κ. Ἐπιφανίου καί Ἀρχιεπισκόπου κ. Εὐστρατίου. Ἐνωρίτερον ἔσχον, τῇ συγκαταθέσει τοῦ ἀγ. Γαλλίας, ἀνταλλαγὴν γραπτῶν μηνυμάτων μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Ἐπιφανίου ὁ ὅποιος μοῦ ἔγραψε περί τὴν μεσημβρίαν (συνημ. 1). Ἐκ τοῦ ἐντόνου καί ἐπὶ δίωρον διαλόγου μετὰ τοῦ Σεβ. πρ. Κιέβου καί τῶν σύν αὐτῷ (συνημ. 2) ἐξήχθη τό συμπέρασμα ὅτι ὁ προβεβηκώς εἰς ἡλικίαν Φιλάρετος, ἀκμαιότατος τό φρόνημα καί ἄκαμπτος τὴν διάθεσιν, κατείχετο ὑπὸ μεγάλης ἀγωνίας διὰ τό μέλλον τῆς τοπικῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ ἐκ τῆς κάλπης ἀναδειχθησόμενος δέν ἀνῆκε εἰς τὴν ἐπιλογὴν του διό καί ἀπῆτει νά μὴ θέσῃ ὑποψηφιότητα διὰ τὴν θέσιν τοῦ Προκαθημένου ἀλλὰ νά ἀναδειχθῇ ἐκ τῆς Ἐνωτικῆς Συνόδου ὡς Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἡ σοφὴ καί συνετὴ ἀλλὰ καί ἄκαμπτη ἀντίστασις καί ὁ χειρισμὸς ἀπὸ μέρους τοῦ ἀγ. Γαλλίας ὠδήγησαν τὸν Σεβ. κ. Φιλάρετο νά καταλήξῃ: "αὐριο οἱ ἐκπρόσωποί μου θά ἔλθουν νά ἐργασθοῦν μαζύ σας διὰ τὸν Καταστατικὸν Χάρτην." Μετὰ τὴν συνάντησιν μετὰ τοῦ Σεβ. Φιλαρέτου ἔσχον ἐκ νέου ἀνταλλαγὴν μηνυμάτων, ἐν γνῶσει τοῦ ἀγ. Γαλλίας, μετὰ τοῦ Σεβ. κ. Ἐπιφανίου.

Μετά τήν ἀναχώρησίν των μετέβημεν εἰς τόν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, τὸν δοθέντα εἰς τήν ιδιοκτησίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἔνθα καὶ ἔπηξεν ἐκεῖ ἡ Παναγιότης Αὐτῆς Σταυροπήγιον. Ἀνέμενεν ἐκεῖ ἡ ὑφυπουργὸς Πολιτισμοῦ ὡς καὶ ὁ ὑπεύθυνος θρησκευτικῶν ὑποθέσεων Ἀνδρέας Γιουράς μετὰ συνεργατῶν αὐτῶν. Ἐκεῖ διεπιστώσαμε μετ' ἐκπλήξεως ὅτι αἱ περιελθοῦσαι ὑπ' ὄψιν τῆς Ἐκκλησίας πληροφορίαι περὶ μηδεμιᾶς ἐξελίξεως εἰς τὸ θέμα ἀνακαινισμού τοῦ Ναοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτόν θεμάτων ἦσαν ὅλως ἐπισφαλεῖς καθὼς εἶδομεν ἰδίῳις ὁμμασιν ὅτι τὰ ἀνακαινιστικά ἔργα προχωροῦν διαρκῶς, ἀνεχώρησεν ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ διαμερίσματος τοῦ Ναοῦ, ἀνακαινίζονται οἱ χῶροι αὐτοῦ τοὺς ὁποίους ἐπισκεφθέντες εὐρέθημεν πρὸ ἐκπλήξεως τῆς παρουσίας δύο παρεκκλησίῶν κάτωθεν τοῦ κεντρικοῦ Ναοῦ. Τὸ κατὰ τὸν πρῶτον ὄροφον εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὴν ἱεράν ξυνωρίδα Ζαχαρίου καὶ Ἑλισάβετ, γονέων τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἐν ᾧ τὸ ἕτερον ἀδιευκρίνηστον τοῦνομα. Επὶ τούτοις ὁ ἅγ. Γαλλίας ἀμέσως προὔτεινεν ἵνα ὀνομασθῇ τοῦτο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Βαρθολομαίου ὥστε νὰ συνδεθῇ τὸ ὄνομα τῆς Παναγιότητος Αὐτῆς μετὰ τοῦ ἱεροῦ τούτου Σταυροπηγίου εἰς τὸν αἰῶνα. Περὶ τὸ τέλος τῆς ξεναγήσεως προσῆλθεν τιμητικῶς ὁ Ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ τῆς Οὐκρανίας ὁ ὁποῖος καὶ διεβεβαίωσεν τὸν ἅγ. Γαλλίας ὅτι τὸ συντομώτερον θὰ περατωθοῦν τὰ ἔργα καὶ παραλλήλως θὰ παρασχεθῇ πᾶσα διευκόλυνσι πρὸς τὸν ἑξαρχὸν τοῦ Παναγιωτάτου διὰ νὰ ἱεουργῇ καὶ ἐπιτελῇ τὸ ἔργον αὐτοῦ. Συνεζητήθη τὸ ζήτημα τοῦ διαμερίσματος διὰ τὸν ἑξαρχὸν καὶ ἄλλα περὶ τὸ Σταυροπήγιον ἡσσανος σημασίας πλὴν καθοριστικῆς, ἀφορώντων εἰς τὴν διαδικασίαν ἀνακαινισμού του.

Τὸ βράδυ ἔσχομεν δεῖπνον μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Συμεῶν καὶ Ἀλεξάνδρου ἐκ τῆς παρατάξεως τοῦ Ὀνουφρίου συνοδευομένων ὑπὸ κληρικῶν οἱ ὁποῖοι θὰ ἀκολουθοῦσαν εἰς τὴν νέαν Ἐκκλησίαν. Ἡ συζήτησις περιστράφη εἰς τὴν προσεχῇ Ἑνωτικὴν Σύνοδον καὶ εἰς τὴν θέσιν τῶν ἐπισκόπων τῆς ομάδος Ὀνουφρίου καὶ κατὰ πόσον ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἔλθουν ἐνορίαι καὶ κληρικοί.

Τήν πρωΐαν τῆς ἐπομένης, 12ης Δεκεμβρίου, ἀπό ὥρας 9ης ἕως 19ης μέ διάλλειμα διά μεσημβρινόν γεῦμα, ἔσχομεν συνεργασίαν μετ' ἐκπροσώπων πασῶν τῶν παρατάξεων ἐπὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς νέας Ἐκκλησίας, τῇ παρουσίᾳ τοῦ Ἐξοχ. κ. Ροστισλάβου Παβλένκο, ἀπό μέρους τοῦ κ. Προέδρου, καί Ἀνδρέου Γιουράς, Ὑπεύθυνος θρησκευτικῶν ὑποθέσεων. Ἐκ τῆς πολυμόχθου ταύτης διαδικασίας, κατὰ τήν ὁποίαν μετερχόμενοι παντός μέσου ὑπερημύνθημεν τῶν αἰωνίων προνομίων τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καί τελικῶς ἤχθημεν ἐν ἀγάπῃ καί ὁμοφωνίᾳ εἰς τό τελικόν κείμενον τό ὁποῖον καί ἀπεδέχθη ἡ Ἑνωτική Σύνοδος (συνημ.3). Ἐκ τῆς συναντήσεως ταύτης ὀφείλομεν ἵνα, εὐλαβῶς, ἐπισημειώσωμεν τά ἑξῆς: Αἱ πλευραί τοῦ Μακαρίου καί τοῦ Ὀνουφρίου ἐτάχθησαν ἀναφανδόν ὑπέρ ὅλων τῶν θέσεων τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας, ὁ τῆς τοῦ Φιλαρέτου Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Εὐστράτιος, ἱκανότατος περί τά διπλωματικά ἀνθίστατο, πλήν, ὅμως, αἱ "ὑποχωρήσεις" ἡμῶν κατέδειξαν ἐμφανέστερον τήν ἰσχύν τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Κορυφῆς ἐπὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου. Ἐπὶ παραδείγματι: ἀνέφερε τό σχέδιον ὅτι ἐγγυητής τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου ἐστὶν ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης. Ἐπὶ μίαν ὥραν ἠργάσθημεν ἐπ' αὐτῆς τῆς φράσεως. Ἐπὶ τέλους ἠρώτησεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Εὐστράτιος ἐκεῖνο ὅπερ ἠθελον ἀρχῆθεν: Μπορεῖτε νά μᾶς ἐρμηνεύσετε τήν φράσιν; Τί σημαίνει αὐτό; Κατόπιν ἀδείας καί προτροπῆς τοῦ Σεβ. ἁγίου Ἐξάρχου Μητροπολίτου Γαλλίας ἀπήντησα εὐλαβῶς τά ἑξῆς: "Σήμερον εἰσθε ἐσεῖς εἰς τήν νέαν Ἐκκλησίαν οἱ ὅποιοι σέβεσθε καί τιμᾶτε τό Φανάρι καί τόν Πατριάρχην ὁ ὁποῖος εἶναι εὐεργέτης σας. Αὐριον πιθανῶς νά ἔλθουν ἀγνώμονες καί ἀδιάφοροι περί τά τοιαῦτα καί νά εἶπουν: Ἄς θεσπίσωμεν ρυθμίσεις εἰς τόν Καταστατικόν Χάρτην ἀντιθέτους μέ τόν Τόμον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τίς ὁ ἐγγυητής τῆς συμφωνίας τοῦ Χάρτου πρός τόν Τόμον; Ἀσφαλῶς πρέπει νά εἶναι ὁ Πατριάρχης." Ἐπ' αὐτῶν ἀπήντησε: "Τότε νά τό καταγράψωμεν ἀναλυτικῶς", ὅπερ καί ἐγένετο. Μετά τήν ἀποδοχὴν ὑπὸ πάντων καί πρός τό τέλος τῆς συνεδρίας ὡμολόγησεν ὁ Ἱεράρχης οὗτος: "Διά τῆς ἀναλύσεως ἐγένετο δεσμευτικώτερον τοῦ ἀρχικοῦ, πλήν ζητήσας ὁ ἴδιος καί ἀποδεχθεῖς ἐνώπιον πάντων τήν

ἀνάλυσιν τοῦ χωρίου δέν ἐπιθυμῶ τήν ἐκ νέου ἀλλαγὴν του. Ἔδει νά ἀρκούμην εἰς τό ἀρχικόν". Διά τοιούτων πρακτικῶν καί πλασματικῶν τινων "ὑποχωρήσεων" κατωχυρώθη ἡ θέσις τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἡ συνάντησις αὕτη ἐπερατώθη τήν 7ην ἀπογευματινὴν ἀπό τῆς 9ης πρωΐνης. Κατά τήν διάκειαν τῶν συζητήσεων μεταβάς πρὸς τό λουτρόν διὰ νά ρίξω λίγο νερό εἰς τό πρόσωπόν μου πρὸς ἀνανέωσιν δυνάμεων συνήντησα τόν Σεβ. κ. Εὐστράτιον. Ἐρώτησε: "Πῶς βλέπετε τὰ πράγματα;". Ἀπήντησα: "Σεβασμιώτατε διακρίνω εὐλαβῶς μίαν παρανόησιν. Ἐμεῖς δέν ἤλθαμε ἐδῶ διὰ νά διαλλεχθῶμε οὔτε διὰ νά θέσωμεν ἐν ἀμφιβόλῳ τὰ δίκαια τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας. Ἐκείνη διδάσκει καί ὑμεῖς διδάσκεσθε. Δέν διαλλεγόμεθα ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ πλήν σᾶς ἀγαπῶμεν πολύ. Ἐάν ἐσεῖς ὑπερασπίζεσθε τὰ δίκαια τοῦ γέροντός σας καί ἡμεῖς ὑπερασπιζόμεθα τοῦ Πατριάρχου μας καί τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Θέλετε παρανοϊκὰς ἀξιώσεις; Θά μείνετε εἰς τό σχίσμα. Εἶναι ἡ τελευταία εὐκαιρία τοῦ γέροντος Φιλαρέτου νά γίνη ἥρως. Ἄν τή χάση θά ἐκμετρήσῃ τό ζῆν ὡς σχισματικός. Δέν εἴμεθα ἡμεῖς εἰς τήν θέσιν τοῦ εὐεργετουμένου ἀλλὰ τοῦ εὐεργέτου ἐξ ὀνόματος τοῦ ὄντως εὐεργετοῦντος ὑμᾶς Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Διό καί μὴ ἐκπειράζητε τόν φιλήσυχον χαρακτῆρα τοῦ ἀγ. Γαλλίας διότι θαυμάζω μετὰ πόσης ὑπομονῆς ἀνέχετε νά ἀκούη τὰς παραλόγους ἀξιώσεις. Χρωστάτε εἰς τό Πανάγιον Πνεῦμα τήν ἐνότητα αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναμένει τήν ἐπιστροφὴν σας. Μὴ διαλύσητε τόσον κόπον δι' ἐν πείσμα ἀσύνετον. Θά εἶναι πρὸς τό συμφέρον σας οἱ κόποι μας ἐδῶ. Γιά ἐσᾶς ἤλθαμε. Ὅχι γιά ἐμᾶς. Ὁ Πατριάρχης ἔχει πολλή ἀγάπη γιά τὰ πρόσωπά σας, μὴ τή διαψεύσητε. Ἐσεῖς προσωπικῶς πορεῖτε πολλά ἐνώπιον τοῦ γέροντός σας. Ἀλλάξατε τή διάνοιά του. Μὴ τοῦ ἐπιρρίπτετε ἐγωιστικὰς τάσεις καί σεῖς μένετε ἀπαθεῖς. Ἄν τόν ἀγαπᾶτε, βοηθήσατε τον". -"Σᾶς εὐχαριστῶ πάρα πολύ. Ἡ φωνὴ τῆς εἰλικρινείας σας ἠκούσθη. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς μου θά κάνω τὰ πάντα πλήν ἔχω ἐντολὰς. Ἀλλὰ τό ὑπόσχομαι. Μὴ μας ἀφήσετε".

Ἐν συνεχείᾳ εἶχομεν τήν συνάντησιν μετὰ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Εὐστρατίου, τῶν κ.κ. Παβλένκο καί Γιουράς, ἐπὶ τῶν

ἀξιώσεων τοῦ Σεβ. κ. Φιλαρέτου ἐκ τῆς Κληρικολαϊκῆς Συνόδου. Κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην ὁ Σεβ. κ. Εὐστράτιος ἀνέγνω ἐνώπιον πάντων ἓν σχέδιον ἀνακοινωθέντος ἐκ τῆς Κληρικολαϊκῆς διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἀνεκοινώνετο εἰς τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἡ περαιτέρω θέσις τοῦ κ. Φιλαρέτου. Μεταξύ ἄλλων ἀνεφέρετο ὅτι ἡ Κληρικολαϊκὴ ἐκλέγει Προκαθημένον ἀλλ' ὁ κ. Φιλάρετος θὰ ᾔτο ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Ἐξαρχος ἐν ἀπάσῃ τῇ Οὐκρανίᾳ μετὰ δικαιωμάτων Προκαθημένου ἤτοι συγκλήσεως Συνόδου, ἀρχιερατικῶν ἐκλογῶν, καθαιρέσεων κοκ. Ὁμολογῶ ταπεινῶς τὴν ψυχραιμίαν καὶ σύνεσιν τοῦ Σεβ. ἀγίου Ἐξάρχου ὁ ὁποῖος ἤκουσεν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιδράσεως ὅλο τὸ σχέδιον ἀνακοινωθέντος, μιᾶς περιόδου σελίδος. Εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ, μέ πρᾶξιαν φωνὴν ἤρχισε νὰ ἐξηγῇ εἰς τὸν κ. Εὐστράτιον ὅτι τὰ ζητούμενα ἦσαν ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθοῦν διότι τὸ τοιοῦτον θὰ ἀπετέλει κίνησιν ἄνευ προηγουμένου εἰς τὴν ἐκκλησιολογίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ θὰ ἐγενόμεθα περίγελως πανορθοδόξως. Ὁ Σεβ. Εὐστράτιος ἐπέμενε πολὺ καὶ σθεναρῶς ἀπειλῶν ὅτι ἄνευ αὐτοῦ δέν θὰ ἐγίνετο Σύνοδος. Τὸ παράδοξον εἶναι ὅτι οἱ παράγοντες τῆς Πολιτείας, οἱ διαβεβαιώσαντες πολλάκις ὅτι θὰ πείσουν τελικῶς τὸν γέροντα Φιλάρετον, ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ οὔτε λίγο οὔτε πολὺ ἔλαβον τὴν θέσιν τοῦ κ. Εὐστρατίου. Ὁ ἅγ. Ἐξαρχος ἔμεινε μόνος, λέγων ὅτι ἂς λήξωμεν τὴν Σύνοδον καὶ μετ' αὐτὴν πραγματοποιήσατε ὡς οἴδατε. Τὴν στιγμὴν τῆς συζητήσεως αὐτῆς ἀφίχθη εἰς τὸν ξενῶνα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως κ. Ἀμφιλόχιος ὁ ὁποῖος καὶ πληροφορηθεὶς τὴν διαγιγνομένην συζήτησιν καὶ μὴ ἔχων τὸ προηγούμενον τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν πολιτειακῶν παραγόντων ἐνίσχυσε καταλυτικῶς τὴν θέσιν τοῦ ἀγίου Ἐξάρχου δηλώσας ὅτι ἀποδοχὴ τοιαύτης θέσεως θὰ ἀπετέλει προφανῆ ἀπεμπόλισιν τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ὅτι τὴν ἀνάγκην διὰ Σύνοδον τὴν ἔσχον οἱ ἐν Οὐκρανίᾳ καὶ οὐχὶ ἡμεῖς ὅπερ μεθερμηνευόμενον "δέν δεχόμεθα ἀπειλὰς ὑφ' οἰουδήτινος, κατέχοντες μάλιστα τὸ ὄπλον τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης ἀλλὰ καὶ τῆς εὐθύνης ἡμῶν ἐναντι τῆς Ἱστορίας ὅπως δικαιοῦσωμεν τὸ ὄνομα καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τὸ Ὅποῖον δέν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ

σπιλώσωμεν χάριν οὐδενός Φιλαρέτου, ὅσον ἰσχυρός καί ἄν εἶναι". Ὁ ἅγιος Ἐξαρχος συνεφώνησε πλήρως μετά τῶν ἀνωτέρω καί ἐνισχυθεὶς εἰς τὰς ἤδη διατυπωθείσας ἀπόψεις αὐτοῦ, ἀπήντησεν ὀριστικῶς ὅτι: "οὐδέν δυνάμεθα νά πράξωμεν ἄνευ τῆς γνώμης καί τῆς ἀδείας τοῦ Παναγιωτάτου. Ἀκουσόμεθα σου καί πάλιν".

Μετά τήν συζήτησιν ταύτην τήν ἐπί δῶρον διαρκέσασαν εἶχομεν συνάντησιν ὑπό τήν ἡγεσίαν, ὡς εἰκός τοῦ ἁγ. Γαλλίας περὶ τῶν ἐν τοῖς ἐφ' ἐξῆς δεόντων. Ἡ Σεβασμιότης του ἐνημέρωσε τηλεφωνικῶς τήν Ὑμετέραν Σεπτὴν Κορυφήν λαβὼν τήν ἐντολήν ὅπως ἐκθέσῃ τήν κατάστασιν εἰς τὸν ἀπουσιάζοντα εἰς Βρυξέλλας Ἐξοχ. κ. Ποροσένκο.

Τήν ἐπομένην, Πέμπτην, 13ην Δεκεμβρίου, οἱ ἁγ. Γαλλίας καί Ἀδριανουπόλεως μετέβησαν εἰς τήν Ἀγίαν Σοφίαν πρὸς χωροταξικὴν διαμόρφωσιν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Συνόδου, καί ἐν συνεχείᾳ μετέβημεν εἰς τὸ ἐορτάσαν κατ' ἐκείνην τήν ἡμέραν Πατριαρχικόν Σταυροπήγιον τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου. Ἐκεῖ ἱερούργησεν ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ἐντμοντον κ. Ἰλαρίων πλαισιούμενος ἐξ ἱερέων τῶν Μητροπολιτῶν Συμεών καί Ἀλεξάνδρου οἱ ὅποιοι πολλὰ συνέδραμον εἰς τήν διαμόρφωσιν τοῦ Ναοῦ ὥστε νά εἶναι ἕτοιμος διὰ τήν θείαν Λειτουργίαν καί τῆς ἐλαχιστότητός μου. Πρὸ τῆς θείας Λειτουργίας ὁ ἀρχιερεὺς ἐράντισε μεθ' ἁγιασμοῦ τὸν Ναόν ὑποβληθέντα εἰς ἀνακαινιστικά ἔργα. Συγκινητικὴ ἦτο ἡ στιγμή ὅταν ἐνώπιον πολλῶν καμερῶν καί δημοσιογράφων ἀλλὰ καί πλήθους Οὐκρανῶν ὅταν ἠκούσθῃ ἑλληνιστί ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ μεγαλοπρεποῦς τό "εὐλόγησον, Δέσποτα" ἀλλὰ καί τό Εὐαγγέλιον τῆς ἐορτῆς. Εἰς τὸ τέλος τῆς θείας Λειτουργίας ὡμίλησεν ὁ ἱεουργήσας Ἀρχιερεὺς ἀλλὰ καί ὁ ἅγιος Γαλλίας ὅστις καί διένειμε τήν εὐλογίαν διὰ τοῦ Σταυροῦ εἰς τοὺς ἐκκλησιασθέντας. Ἀκολουθῶς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀλέξανδρος παρέθεσε γεῦμα εἰς ἐστιατόριον διὰ τήν ἐορτήν. Ἐν συνεχείᾳ οἱ Σεβ. ἅγιοι Γαλλίας καί Ἀδριανουπόλεως καί ἡ ταπεινότης μου ἐπεσκέφθημεν τὸν Ἐξοχ. κ. Yönet Can Tezel, Πρέσβυν τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας ἐν Οὐκρανίᾳ, μετά τοῦ ὁποίου ὁ ἁγ. Γαλλίας ἔσχε μίαν κατατοπιστικὴν συζήτησιν. Ἀξιοσημεῖωτον τυγχάνει ὅταν ἐρώτησεν ὁ κ. πρέσβυς περὶ τοῦ καθεστῶτος τῶν Αὐτοκεφάλων

Ἐκκλησιῶν. Εἰς τὴν ἀπάντησιν ὅτι ὅλοι θεωροῦνται ἴσαι τρόπον τινα οὗτος ἀνταπήντησεν: "ἡ ἐνημέρωσις τὴν ὁποίαν ἔχω ἐπὶ τοῦ ζητήματος εἶναι διαφορετική. Μόνον αἱ πέντε Ἐκκλησίαι εἶναι αἱ κύριαι καὶ αἱ ὑπόλοιποι, κατὰ πολὺ νεώτεραι, πλήν τῆς Κύπρου, προέρχονται ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἄρα πῶς μπορεῖ νὰ θεωροῦνται ἴσαι;" Θαυμάσαντες τὴν ἀκριβῆ ἐκκλησιολογικὴν γνῶσιν τοῦ κ. Πρέσβεως παρεδέχθημεν τοῦ λόγου τὸ ἀληθές. Ἐρώτησεν, ἐπίσης, ἐάν ἡ παρουσία τοῦ Ἐξοχ. κ. Ποροσένκο εἰς τὴν Σύνοδον ἀπομειοῖ τὰ δικαιώματα τοῦ Πατριαρχείου ἡμῶν διότι ἀρχὴ τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας, ὡς εἶπεν, εἶναι ἡ ἀπρόσκοπτος διεξαγωγή τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἄνευ ἀναμείξεως τῆς Πολιτείας. Ἀπηντήσαμεν ὅτι οὐδεὶς λόγος ἀπομειώσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ Θρόνου συντρέχει ὡς ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ κ. Προέδρου, παρουσία ἡ ὁποία θεωρεῖται ἐνωτικὴ τῶν ὑπαρχουσῶν τάσεων εἰς τὸ ἐκκλησιαστικόν σῶμα. Ὑπέδειξεν ἡμῖν ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον, ἦλθε ἡ ὥρα νὰ δείξῃ τὴν πραγματικὴν του θέσιν πανορθοδόξως! Ἐκπλαγέντες ἐκ τῶν ἀπόψεων τοῦ κ. Πρέσβεως ἀνεχωρήσαμε διὰ τὸν χῶρον φιλοξενίας τῆς Προεδρίας.

Εἰς τὰς ἐπτὰ τὸ ἑσπέρας προσῆλθεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Μιχαήλ, ἐκ τῆς παρατάξεως τοῦ Φιλαρέτου, συνοδευόμενος ὑπὸ ἐπτὰ ἀρχιερέων. Τὴν πρωΐαν τῆς ἰδίας εἶχον "Σύνοδον" διὰ νὰ αποφασίσουν ἐπὶ τοῦ ὑποψηφίου τὸν ὁποῖον θὰ ὑπεδείκνυαν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ θεμάτων ἀφορώντων εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς Συνόδου. Οὗτοι ἦσαν ἐκ τῶν ἀντιδρασάντων. Κατὰ τὴν σημαντικὴν ταύτην συνάντησιν (συνημ. 4) ἠκούσθησαν ἅπασαι αἱ ἀπόψεις τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων μὲ κυριώτερα σημεῖα τὰ ἑξῆς:

α) Διεφάνη ὅτι δέν ἔσχον ουδεμίαν γνῶσιν καὶ ἐνημέρωσιν ἐπὶ τῆς πορείας τῶν συζητήσεων διὰ τὴν Κληρικολαϊκὴν.

β) Ἐφοβοῦντο νὰ ἐκθέσουν τὰς ἀπόψεις των διὰ ψήφου καθὼς ἐπέβαλεν αὐτοῖς φανεράν ψηφοφορίαν ὁ πολὺς γέρων Φιλάρετος.

γ) Ἐδειχναν τήν ψυχικήν ἀνετοιμότητα τήν ὁποίαν ἐδημιούργει ἡ ἀβεβαιότης διά τά τῆς Συνόδου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἀντώνιος, ἐλληνικῆς ἐκ πρόσφυγος εἰς Μαριούπολιν πάππου καταγωγῆς, ἐσυγκίνησε διά τῶν λόγων του πάντας εἰπών: Ἅγιοι Πατέρες, ζῶμεν ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη εἰς τό σχίσμα καί εἰς καθεστῶς σκότους καί σκιᾶς ὡς αἰχμάλωτοι τῶν ἐπιλογῶν μας καί ἀνελεύθεροι διά νά ἀποφασίζωμεν ὀρθῶς. Καί ἦλθεν ἡ Μήτηρ ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως καί ὁ Παναγιώτατος καί ἔδωκαν εἰς ἡμᾶς χεῖρα βοηθείας. Πλήν ἡμεῖς εἴμεθα εἰς τοιαύτην κατάστασιν ὥστε δέν γνωρίζομεν πῶς νά πιάσωμε αὐτήν τήν θεόσταλτον χεῖρα βοηθείας. Δέν γνωρίζομεν πῶς νά ἀνταποκριθῶμεν εἰς τήν βοήθειαν τῆς Μητρός μας. Σᾶς παρακαλοῦμεν μή μᾶς ἐγκαταλείψητε καί ἐπιδείξατε ὑπομονήν εἰς τὰς ἀδυναμίας μας. Ἦμεν συνηθισμένοι εἰς τήν κατάστασιν τοῦ σχίσματος καί οἶωνεῖ αὐτάρκεις. Δέν ἔχομεν πολλάκις ἐπίγνωσιν τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεώς μας. Βοηθήσατε ἡμῖν ἀκόμη καί εἰς τό νά κατανοήσωμεν τὰ προβλήματα μας." Ὁ λόγος τοῦ ἀρχιερέως προῦκάλεσε τήν θερμοτάτην ἀντίδρασιν τοῦ ἀγίου Γαλλίας ὁ ὁποῖος καί ἐπεσήμανε ὅτι ἦλθομεν ἐνταῦθα διά νά σᾶς περιβάλωμεν μέ τήν στοργήν καί τό ἐνδιαφέρον τοῦ Παναγιωτάτου, τοῦ θέλοντος ἰδεῖν ὑμᾶς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατοῦντας.

Μετά τήν συνάντησιν αὐτήν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀντελήφθημεν τό τραγικόν σημεῖον τῆς ἐπιμονῆς τοῦ πολιοῦ Φιλαρέτου καί τῆς ἀδυναμίας τῶν πολλῶν ὅπως ἐκφράσουν ἀντίδρασιν, ἐλάβομεν εἶδησιν ἐκ τῆς Προεδρίας ὅτι ὁ Ἐξοχ. κ. Ποροσένκο προσκαλεῖ τόν ἅγ. Γαλλίας πρὸς διαβούλευσιν ἐν τῷ Μεγάρῳ αὐτοῦ εἰς τὰς ἑνδεκα τῆς νυκτός. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ὑποδοχῆς τοῦ κτηρίου ἀνεμένομεν ὁ ἅγ. Ἀδριανουπόλεως, ὁ ἅγ. Παμφίλου καί ἡ ἐλαχιστότης μου καρτερικῶς καί ἐν ἀνειπώτῳ ἀγωνίᾳ καί μέσῳ ψύχους τήν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀγ. Γαλλίας ἐκ τοῦ Προεδρικοῦ Μεγάρου. Ὁ ἀρχιερεὺς ἐπέστρεψεν στίς δῦο τό πρῶν ἐν δυσθυμίᾳ λυπημένος σφόδρα εἰπών: "Δυστυχῶς θά ἀποτύχωμε, μοῦ ἐζήτησαν ἀκόμη καί τό ὥρολόγιον χειρὸς νά ἀφαιρέσω, τό ὁποῖον ἀπειλήσας ὅτι θά ἀναχωρήσω ἐκράτησα καί

εἰσερχόμενος εἰς το Γραφεῖον εἶδον ἐκτός τοῦ κ. Προέδρου τόν Σεβ. κ. Φιλάρετον καί τόν ὑπεύθυνον τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν. Κατά τήν συζήτησιν ὁ γέρων Φιλαρετος ἦτο ἀνυποχώρητος καί ἄκαμπτος ἀρνούμενος οἵανδήποτε ἔκπτωσιν ἐκ τῶν ἀξιώσεων του. Ἔσχε καί τήν σιωπηλήν στήριξιν τοῦ Προέδρου. Δέν κατελήξαμε πουθενά." Σημειωθήτω ἐνταῦθα ὅτι καθ' ἃ ἐμάθομεν τήν ἐπομένην ὁ γέρων Φιλάρετος ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Προεδρικοῦ Μεγάρου εἰς τάς τρεῖς τό ξημέρωμα καί μετ' ὀλίγας ὥρας προέστη πολυαρχιερατικοῦ συλλειτούργου ἐπὶ τοῖς ὀνομαστηρίοις του χειροτονήσας καί πρεσβύτερον!

Μετά μικράν συζήτησιν καί εἰδότες ὅτι πᾶσα συζήτησις ἡμῶν πρὸς σχεδιασμόν ριζικῆς λύσεως θά ματαιοῦτο ἐκ τῆς συνεχοῦς παρακολουθήσεως τῶν πάντων ἐν τῷ κτηρίῳ, ἀποχωρήσαντος τοῦ ἁγ. Παμφίλου, πάσχοντος ἐκ τῆς ὑγείας αὐτοῦ καί μετὰ κόπων ὑπομείναντος τήν ἀναμονήν, ἀπεφασίσσαμεν ὅπως συνεχίσωμεν τόν διάλογον ἐν σιωπῇ διὰ γραπτῶν χειρογράφων μηνυμάτων ἐπὶ χάρτου καταλήξαντες εἰς τό συμπέρασμα ὅτι πρέπει νά τηλεφωνήσωμεν τήν πρωΐαν εἰς τήν Ὑμετέραν Σεπτὴν Κορυφήν διὰ νά ὑποβάλωμεν ὅτι δέον ὅπως ἀναχωρήσωμεν. Ἄλλως δέν θα ἐπείθοντο ἐάν δέν ἔβλεπον πυγμὴν ἀπὸ μέρους τῆς Μητρος Ἐκκλησίας. Ὁ δέ ἅγιος Γαλλίας προέβη καί εἰς τήν ἔκδοσιν εἰσητηρίου, ἰδίαις δαπάναις, ὥστε νά τό ἴδουν οἱ κρατοῦντες ἐκεῖ. Τήν πρωΐαν ὑπεβάλαμε σχέδιον ἀνακοινωθέντος πρὸς τήν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα μόνο καί μόνο διότι ἐγνωρίζαμε ὅτι ἐκ τῶν τηλεφωνικῶν συνομιλιῶν ἠκούγοντο τά πάντα, θλιβόμενοι ἀσφαλῶς ὅτι δέν εἴχομεν τρόπον ἐκείνην τήν ὥραν διὰ νά ἀποκαλύψωμεν εἰς Ἐκείνην τοῦλάχιστον τήν ἀλήθειαν. Ἐνημερωθεὶς περὶ τῶν προθέσεων μας ὁ κ. Παβλένκο ἐνημέρωσε ἔντρομος τόν Πρόεδρον. Ὁ ἁγ. Γαλλίας ἠτοίμασε τάς ἀποσκευάς του καί εἰδοποίησε τά ὀχήματα διὰ τό ἀεροδρόμιον. Ἡ ὥρα ἦτο δωδεκάτη μεσημβρινή. Ὁ κ. Πρόεδρος ἐζήτησεν ἀπὸ τόν ἁγ. Γαλλίας διερχόμενον νά ἔλθῃ ἐπ' ὀλίγον εἰς τό Μέγαρον. Μετά μίαν ὥραν περίπου καί ἐνῶ δέν εἴχομεν οὐδεμίαν εἶδησιν περὶ τῆς πορείας τοῦ ἀρχιερέως ἤλθεν ἡ εἶδησις ὅτι ἔρχεται ἡ ἀστυνομία νά μᾶς ὀδηγήσῃ ὁμοθυμαδόν εἰς τό Προεδρικόν Μέγαρον. Μετά τάς ἀρχικάς

ἀντιδράσεις ἀμηχανίας, ἐνδυθέντες ράσον καί καλυμμαύχι ἅπαντες καί ἀποφασίσαντες ὅτι πρό πάντων προκρίνομεν τὰ πανίερα συμφέροντα τῆς Μητρός Ἐκκλησίας ὡδηγήθημεν ἐκεῖ συνοδευόμενοι ὑπό ἰσχυρᾶς ἀστυνομικῆς δυνάμεως. Καθ' ὁδόν ὁ ἁγ. Παμφίλου, ὁ ὁποῖος διεμαρτυρήθη εἰς τούς ὁμοεθνεῖς του διά τήν βιαίαν προσαγωγήν, ἐνημέρωσε τήν Ἀμερικανικήν Πρεσβείαν καί ὁ ἁγ. Ἀδριανουπόλεως τό Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὑπό ἀπάντων ἐλάβομεν καθησυχαστικάς ἀπαντήσεις.

Εἰσερχόμενοι εἰς τό Μέγαρον ὡδηγήθημεν ἀρχικῶς εἰς γραφεῖον τι πρός ἀναμονήν καί ἐν συνεχείᾳ κατήλθομεν εἰς τόν θάλαμον ἐπιχειρήσεων διελθόντες ἐκ διαδρόμων ὅπου ἦσαν ἀνηρτημέναί εἰκόνες στρατιωτῶν ὀπλοφορούντων, ὅπερ ἐδημιουργεῖ περιέργους ἐντυπώσεις. Πρό τῆς τελικῆς εἰσόδου μᾶς ἀφήρεσαν τὰ κινητά τηλέφωνα, διήλθομεν ἐκ σωματικοῦ ἐλέγχου, καί εἰσήλθομεν εἰς τήν αἴθουσαν. Ἡ ὄψις τοῦ ἁγ. Γαλλίας προὔδιδε τό τραγικόν τῶν στιγμῶν. Πλησίον του ἦτο ὁ κ. Πρόεδρος, ὁ κ. Παβλένκο, καί εἷς ὑπεύθυνος τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν. Μᾶς ἐνημέρωσεν ὁ κ. Πρόεδρος ὅτι ἐπεχειρεῖτο τηλεφωνική ἐπαφή μετά τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Κορυφῆς ἡ ὁποία συνδιάλεξις θά ἠκούετο ὑπό πάντων διά νά λάβωμεν τὰς ἐντολάς Αὐτῆς. Εἰς ἐρώτησιν τοῦ ἁγ. Ἀδριανουπόλεως πρός τόν ἁγ. Γαλλίας οὗτος ἀπήντησεν ὅτι εἴμεθα κρατούμενοι καί μᾶς ἀπηγορεύθη ἡ ἔξοδος ἐκ τῆς Χώρας. Τοῦτο δέν ἐπτόησεν ἡμᾶς ὅσον μήπως ὑποχωρήσωμεν εἰς τὰς ἐπιθυμίας των ἀποφασίσαντες διά βλεμμάτων ὅπως σταθῶμεν ἐδραῖοι καί ἀμετακίνητοι.

Ὅταν μεθ' ὥρας τινός ἐπετεύχθη ἡ συνομιλία μετά τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης καί Θεοκινήτου Παναγιότητος ἅπαντες ἀντελήφθημεν τό Κυριακόν "ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἶπητε· τὸ γὰρ Ἅγιον Πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν." (Λουκ. ιβ', 11-12). Ὁμολογῶ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ δέν ἔσχον τήν δύναμιν νά σημειῶ τὰ λεγόμενα ἐπὶ χάρτου καθὼς εὕρισκόμεν ἐν καταστάσει ἀνειπώτου ἀγωνίας μήπως διακυβευθοῦν τὰ συμφέροντα τυχόν ἐκ ψευδῶν ὑποσχέσεων τοῦ Προέδρου κοκ καί ἔγραφον ἀσυναίσθητως

ἐπὶ χάρτου τὴν προσευχὴν "Θεοτόκε Παρθένε..." κατ' ἐπανάληψιν. Ὅμως πάντα τὰ λόγια τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος ἐνεχαράχθησαν ἀνεξιτήλως ὡς παρακαταθήκη πολύτιμος εἰς τὸν τῆς συνειδήσεως καὶ καρδίας χῶρον. Συγκεκριμένως εἶπεν Αὕτη μετὰ παρησίας: "Ἐξοχώτατε, ἔμαθον ἐκ τοῦ ἀγ. Γαλλίας περὶ τῶν δυσκολιῶν καὶ λυποῦμαι ὅτι ἡ προβληματικὴ συμπεριφορὰ ἐνός καὶ μόνον προσώπου ἀποδεικνύει ὅτι δέν εἴσθε ἔτοιμοι διὰ τὴν αὐτοκεφαλίαν. Εἶμαι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ δέν ἔχω δικαίωμα ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Προκατόχων μου ἵνα ἐμπαίξω τὰς προνομίας τοῦ Θρόνου καὶ τὴν θέσιν του ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Ἐχω εὐθύνην κ. Πρόεδρε, σᾶς τιμῶ, σᾶς σέβομαι ἀλλὰ δέν πρόκειται νὰ πωλήσω τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Πατριαρχείου εἰς οὐδένα Φιλάρετον. Καί ἂν δέν εἴσθε εἰς θέσιν νὰ τῷ ἐπιβληθῇτε, λυποῦμαι ἀλλὰ πρέπει οἱ ἄνθρωποι μου νὰ ἀποχωρήσουν. Εἰς τό Φανάρι ἐμάθομεν νὰ μὴ φοβώμεθα οὐδένα καὶ οὐδέν προκειμένου περὶ τῶν ἀπ' αἰῶνων δικαίων Του. Ἀναλόγως πράξατε". Ὁ κ. Πρόεδρος ἐν ἀμηχανίᾳ ἀκούσας τὰ ἀνωτέρω ἀπελογήθη: "Δέν εἶμαι ἐγὼ ὁ Φιλάρετος, Παναγιώτατε, εἶμαι ὁ Πέτρος Ποροσένκο" διὰ νὰ ἀκούσῃ καὶ πάλιν: "Σᾶς τὰ λέγω γιὰ νὰ τὰ μεταφέρητε κ. Πρόεδρε". Ἐκεῖνος ἐσυνέχισε: "Παναγιώτατε, ἡ κατάστασις ἐν Οὐκρανίᾳ εἶναι τοιαύτη ὥστε ἐάν αὐριο δέν πραγματοποιήσωμε τὴν Σύνοδον ὑπάρχει περίπτωσις στρατιωτικῆς ἐπεμβάσεως ἐκ τῆς Ρωσσίας ἢ ὁποία θὰ ἴδῃ τὴν ἀδυναμίαν μας". -"Τότε διορθώσατε εὐθύς τὴν κατάστασιν". Τότε ὁ κ. Πρόεδρος ἀνέγνω σχέδιον τό ὁποῖον θὰ ἔδιδε ὁ ἴδιος πρὸς τὸν Φιλάρετον νὰ ὑπογράψῃ ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ ἀνεφέρετο πρὸς τὴν Ὑμετέραν Σεπτήν Κορυφὴν λέγων ἐν ὀλίγοις ὅτι οὐδόλως ἐπιθυμῶ καὶ παραιτοῦμαι ἐκ πάσης περαιτέρω θέσεως ἐν τῇ νέᾳ Ἐκκλησίᾳ πλὴν ταύτης τοῦ μονίμου μέλους τῆς Ἐνιαυσίου Ἱερᾶς Συνόδου ὅπερ εἶχομεν ἀποδεχθῇ ὡς ἀναγκαίαν λύσιν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μελέτης τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου.

- "Ἐάν ἀποσπάσω τὴν ὑπογραφήν τοῦ Φιλαρέτου εἰς ἐκεῖνο τό ἔγγραφον, τότε προχωρᾶμε, Παναγιώτατε;"

- "Θά προχωρήσωμεν μόνο εάν οί Ἐξαρχοί μου μέ διαβεβαιώσουν ὅτι δέν διακυβεύεται οὐδέν ἐκ τῶν προνομίων τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας".

Τῷ ὄντι, ἐκρίθη διά βλεμμάτων ὅτι μία τοιαύτη ἐξέλιξις θά ἦτο ἡ ἱκανή καί ἀναγκαία συνθήκη διά τά περαιτέρω. Εἰς τό τέλος τῆς συνδιαλέξεως ὅτε καί ὁ ἁγ. Γαλλίας ἐζήτησεν ἐκ μέρους πάντων τὰς εὐχάς τοῦ Παναγιωτάτου διά τό ἔργον ἡ Ὑμετέρα Σεπτῇ Κορυφῇ συνεπλήρωσεν: "Ἁγ. Γαλλίας, σᾶς ἐφιστῶ τήν προσοχήν διά τά βήματά σας. Δέν σᾶς ἐπιτρέπω νά παίξετε μετά τῶν συμφερόντων τοῦ Πατριαρχείου μας. Στῶμεν καλῶς. Ἐχετε τήν εὐχήν μου". Ἦτο στιγμή τοσοῦτον δυνατή ὥστε καί ἡ ἐπί χάρτου καταγραφή της ἓνα μήνα μετά ἔφερε καί πάλιν δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. "Τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς...τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος καί οὐκ ἄνθρωπος".

Ἀμέσως ὁ κ. Πρόεδρος ἀπεχαιρέτισε περιχαρῆς πάντας καί ἔδραμε πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ γέροντος Φιλαρέτου ὥστε ὁ ἴδιος διά τοῦ κύρους του νά ἀποσπάσῃ τήν ὑπογραφήν του. Προσεκόμισε δέ τό ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον ἐντός μιᾶς ὥρας ὁ κ. Παβλένκο. Ἀνεχωρήσαμε ἀνακουφισμένοι κατὰ πολὺ ἐκ τοῦ Μεγάλου πλήν ἔχοντες παρ' ἡμῖν τό ψυχικόν βάρος ἐκ τῆς βιαίας προσαγωγῆς καί τῆς πολλῆς καί ἀφορήτου πιέσεως. Ἀφικθέντες εἰς τόν ξενῶνα ὁ ἁγ. Γαλλίας προὔτεινε νά μεταβῶμεν σύντρεῖς εἰς Ἑστιατόριον πρὸς συζήτησιν τῶν περαιτέρω ἐν ἄλλῳ χώρῳ. Τό ἀξιοσημεῖωτον εἶναι ὅτι καθ' ὅλην τήν διάρκειαν τοῦ "γεύματος" πέριξ ἡμῶν περιεφέροντο πλείονες τῶν δέκα μυστικῶν μὴ κρυπτόντων κατὰ πολὺ τήν μυστικότητά των. Μετά μίαν ὥραν ἐπεστρέψαμεν.

Εἶχομεν ἐνώπιον ἡμῶν τιτάνιον ἔργον διότι δέν εἶχομεν προχωρήσει εἰς τήν καταγραφήν τῶν ἀλλαγῶν καί τῶν διορθώσεων τοῦ Καταστατικοῦ ὅπερ ἀπῆτει πολὺωρον ἐργασίαν ἀλλὰ καί εἰς τόν καθορισμόν τῶν ἐπιτροπῶν διά τήν Σύνοδον τῆς ἐπομένης. Προτροπῇ τοῦ ἁγ. Γαλλίας ἀνέλαβον τά τῆς ὀρθῆς συντάξεως τοῦ καταστατικοῦ μετά τῶν ἀλλαγῶν. Εἰς τήν συνάντησιν θά παρίσταντο ἀρχικῶς ὁ κ. Παβλένκο καί ἐν συνεχείᾳ ἀντ' αὐτοῦ ὁ κ. Γιουράς. Μέ τήν ἄδειαν τοῦ ἐξάρχου ἀνέλαβον τό ἐξῆς: Εἶπον εἰς τόν κ. Παβλένκο ὅτι πρὸ τῆς

Κληρικολαϊκῆς θά ἔδει ὅπως διαλυθοῦν οἱ νομικοὶ ὀργανισμοὶ τοῦ "Πατριαρχείου Κιέβου" καί τῆς "Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας" τοῦ Μακαρίου. Ἀνέθεσε τήν ὑπόθεσιν εἰς τόν κ. Γιουράς. Ἐκεῖνος μοῖ ἀπήντησεν ὅτι μόλις ἔρθουν οἱ ἐκπρόσωποι ἐκ τῶν δύο παρατάξεων θά τοὺς τό ἀναφέρῃ ἰδιαιτέρως καί ὅχι ἐνώπιον πάντων. Ἐσημείωσα: "Δέν θά κατέλθῃ εἰς τήν Σύνοδον ὁ ἅγ. Ἐξαρχος ἐάν δέν γίνη αὐτό. Ἐγγυῶμαι προσωπικῶς καί ἀναλαμβάνω τήν εὐθύνην".

Μετά σύντομον ἐπικοινωνίαν των ἦλθον οἱ δύο καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Εὐστράτιος εἶπεν: "Διά νά προχωρήσωμεν χρειαζόμεθα μία κληρικολαϊκὴν. Μήπως νά τό κάμωμεν ἐντός τῆς Συνόδου; Ἡ μετ' αὐτήν;" Ἀπήντησα: "Σεβασμιώτατε, δέν εἶναι δυνατόν νά διαλύσωμεν εἰς τήν Ἑνωτικὴν Σύνοδον ἕνα ὀργανισμόν τόν ὁποῖον οὐδέποτε ἀνεγνώρισεν ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία. Θά ἦτο ἀποδοχὴ ἔμμεσος αὐτοῦ. Ἀλλά οὔτε καί μετά. Πῶς θά δείξωμεν τήν μίαν ἐνιαίαν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν παντάπασι"(Εἰς τό νοῦν μου ἔσχον τήν ἐξῆς ὑστεροβουλίαν: ἐάν κάτι δέν πηγαινέ καλὰ εἰς τήν Σύνοδον, οὔτοι θά εἶχον τήν διέξοδον τῆς καταφυγῆς των εἰς τήν προτεραίαν κατάστασίν των. Μέ τήν διάλυσιν θά ἔκλεινε αὕτη ἡ ὁδός τῆς ὀπισθοχωρήσεως καί θά ἐδεσμεύοντο). Μετ' ἀνταλλαγὴν ἐπιχειρημάτων τοὺς εἶπον: "Ἐφ' ὅσον χρειάζεται Κληρικολαϊκὴ γιὰ τὴν διάλυσιν, αὐριο πρό τῆς Συνόδου, συγκροτηθῆτε εἰς σῶμα ἐνωρίτερον καί ὑπογράψατε κείμενον". Μοῦ προὔτειναν: "Θά μᾶς συντάξετε σχέδιον διαλύσεως;" "Θά προσπαθήσω...".

Μέ τήν βοήθειαν τοῦ ἑλληνομαθοῦς π. Ἰωάννου συνετάξαμε κείμενον τό ὁποῖον διέλυε καί τήν παραμικράν ἐνορίαν ὡς νομικὰς ὀντότητας. Τό ἀπεδέχθησαν καί ἐνημέρωσαν ἐπὶ τῆς προοπτικῆς πάντα τὰ μέλη τῶν παρατάξεων των τηλεφωνικῶς. Οὕτω καθωρίσθη εἰς τὰς ἑννέα νά συγκροτηθοῦν εἰς ἐπιμέρους σῶματα καί εἰς τὰς δέκα νά προσέλθουν εἰς τόν ἅγ. Ἐξαρχον, νά τοῦ παραδώσουν τὰ ὑπογεγραμμένα ἔγγραφα καί ἐν συνεχείᾳ οὗτος νά κατέλθῃ νά προεδρεύσῃ εἰς τήν Σύνοδον. "Μή ἀμφιβάλετε ὅτι ἄνευ αὐτῶν τῶν ἐγγράφων δέν θά κατέλθῃ καί θά εὐτελισθῇτε εἰς τὰ πέρατα ἅπαντα" συνεπλήρωσα.

Εἰς τὴν συνέχειαν προὐχωρήσαμε ἐπὶ τριώρον εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ σχεδίου τοῦ Καταστατικοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀλλαγῶν καὶ διορθώσεων. Κατ'αὐτὴν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Εὐστράτιος προὔτεινε: "μήπως νὰ ἀπαλείψωμεν τὸν ὄρον "Αὐτοκέφαλος" ἐκ τοῦ ἐπισήμου τίτλου μας; Δέν εἶναι ἐκκλησιολογικός!" Τὴν πρότασιν τοῦ ἀπεδέχθησαν πάντες. Ἀπήντησα: "Σεβασμιώτατε εὐλαβῶς ὑποβάλλω ὅτι θαυμάζω τὴν ἐπανένταξιν τῆς συζητήσεως ἐπὶ ἐκκλησιολογικῆς βάσεως καὶ ἐφ'ὅσον τό ἐπιθυμεῖτε ὅλοι, γίνεται". Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δέν ἤθελε τὸν ὄρο αὐτό λόγω τῆς παραπομπῆς εἰς τὸν τίτλον τῆς παρατάξεως τοῦ Μακαρίου πλήν ἦτο μία πρότασις πού συνέφερε τὴν ὑστεροφημίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἅτε τῶν Αὐτοκεφάλων κακοήχων καὶ μή παραδεκτῶν ὡς ἐννοιῶν.

Μετά λεπτομερῇ θεώρησιν τοῦ Καταστατικοῦ κατεγράψαμε τό τελικόν κείμενον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου δηλαδή πρῶτα ἐδιόρθωνα εἰς τὰ Ἑλληνικά καὶ ἔπειτα εἰς τὴν γλῶσσαν των διὰ τῆς ἀγγλικῆς καὶ οὐκρανικῆς μεταφράσεως. Ταυτοχρόνως οἱ ἅγιοι Γαλλίας καὶ Ἀδριανουπόλεως ἔσχον συναντήσεις εἰς τὸν ἐπάνω ὄροφον μετά Ἱεραρχῶν καὶ ὑποψηφίων ἐνῶ ὁ ἅγ. Παμφίλου ἀνέλαβε τὴν διοργάνωσιν τῶν πρακτικῶν ζητημάτων τῆς Συνόδου.

Εἰς τὰς ἑνδεκα τό βράδυ προσῆλθεν ὁ Σεβ. κ. Μιχαήλ μετά ἑννεακαίδεκα ἀρχιερέων μεθ' ὧν ὑπῆρξεν ἐπαναληπτικὴ καὶ ἀνακεφαλαιωτικὴ συζήτησις ἐπὶ ὅλων τῶν διαγενομένων, ἐκφρασάντων αὐτῶν τὴν στήριξιν των εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Αἱ ἐργασίαι τῆς ἡμέρας ἐπερατώθησαν περὶ τὴν πρώτην πρωϊνήν.

Τὴν ἐπομένην, Σάββατον, 15ην Δεκεμβρίου, ἐτελέσθη ἱερατικὴ θεία Λειτουργία εἰς τὴν μικρὰν Ἀγίαν Σοφίαν καὶ ἐν συνεχείᾳ αἱ δύο παρατάξεις ἐκλείσθησαν ἢ μὲν τοῦ Φιλαρέτου ἐκεῖσε, ἢ δέ τοῦ Μακαρίου εἰς χῶρον τῶν γραφείων παραπλησίον. Ἀφίχθημεν προεξάρχοντος τοῦ ἁγ. Γαλλίας περὶ τὰς ἑννέα καὶ τέταρτον καὶ ὠδηγήθημεν εἰς τὸν χῶρον τῶν γραφείων κατέναντι τῆς μικρᾶς Ἀγίας

Σοφίας. Ἡ ὥρα διήρχετο καί ἐκ τῆς Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως τοῦ Φιλαρέτου οὐδεὶς ἐξήρχετο. Ἐμάθομεν ὅτι ὑπεγράφη ἡ διάλυσις τοῦ Μακαρίου. Ἡ ὥρα πῆγε δέκα. Ἐπληροφορήθημεν περὶ ἐμπλοκῆς εἰς τὸ ζήτημα τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Φιλαρέτου. Δέν ὑπέγραφε. Ἐσωτερικῶς κατενοοῦσαμε τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν. Ἦτο ἀπολύτως φυσιολογικόν. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ "Πατριαρχείου Κιέβου" ἀπετέλει διὰ τὸν ἐννενηκοντούτην Ἱεράρχην ὑπόθεσιν ζωῆς καὶ φρονήματος. Ἐξ ἑτέρου εἶχε τὸν φόβον μήπως δέν ἐξελέγετο δικός του ἄνθρωπος καὶ διέλυε τὰς ἄχρι τοῦδε προσπαθείας του. Ἦτο λογικόν. Ἐξ ἄλλου εἶχε καὶ μίαν ἀκόμη ἀπαίτησιν. Ἐκ πάσης παρατάξεως νὰ εἶναι εἷς ὁ ὑποψήφιος, ὥστε νὰ μὴ διασπασθοῦν αἱ ψῆφοι. Τό ἠρνήθημεν. Ὅλοι εἶχον δικαίωμα ὑποψηφιότητος. "Δέν θα' πορευώμεθα μετὰ τῆς λογικῆς τῶν παρατάξεων εἰς μίαν Ἑνωτικὴν Σύνοδον" εἶπεν ὁ ἁγ. Γαλλίας. Μεθ' ἡμῶν ἦτο καὶ ὁ Ἐξοχ. κ. Γιουσένκο, πρωτεργάτης τοῦ τοιούτου ζητήματος, πρ. Πρόεδρος τῆς Χώρας. Μετ' οὐ πολὺ ἀφίχθη ὁ Πρόεδρος τοῦ Κοινοβουλίου, καὶ τέλος ὁ Πρόεδρος κ. Ποροσένκο. Μετέβησαν πρὸς τὸν γέροντα Φιλάρετον. Οὐδέν τὸ ἀποτέλεσμα. Πάντες ἀνέμενον. Ψῦχος δριμύ. Χιών. Ἦρχισαν διαμαρτυρίαι ἐκ τῶν συμμετεχόντων καὶ ἀναμενόντων εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν. Τὰ μέτρα ἀσφαλείας δρακόντεια. Στρατός καὶ ἀστυνομία ἐν συνεργασίᾳ. Πλῆθος λαοῦ συνεκεντροῦτο εἰς τὴν παρακειμένην πλατείαν ἀναμένοντες τὸ αἶσιον ἀποτέλεσμα. Εἰδήσεις ἀρνητικαὶ ἔφθανον κάτωθεν. Ἀμετάπειστος ὁ γέρων Ἱεράρχης. Περί τὴν πρώτην μετὰ μεσημβρίαν κατῆλθεν ὁ ἁγ. Γαλλίας μεγαλοπρεπῆς καὶ δωρικὸς, διὰ νὰ ἴδῃ ἐκ τοῦ συνεγγυς τὴν κατάστασιν. Ὁ Πρόεδρος Ποροσένκο, ἔξωθεν τῆς μικρᾶς Ἀγίας Σοφίας, ἐποίησε σχῆμα ἱκεσίας πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον λέγων: "Σᾶς παρακαλῶ μὴ φύγητε τώρα. Ἦδη ἡτοιμάσθησαν τὰ πάντα. Ὑπογράφει ἐντός ὀλίγου". Οὕτω καὶ ἐγένετο. Ἀσθμαίνων καὶ ἔνδακρυς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Εὐστράτιος ὑπέβαλε εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἁγίου Ἐξάρχου τὸ κείμενον μέ τας ὑπογραφάς (συνημ. 5). Ἀναχωρῶν μέ προσήγγισε, μ' ἐνηγκαλίσθη καὶ εἶπε: "Πάτερ νομίζω ὅτι ἐσεῖς γνωρίζετε τί σημαίνει γιὰ ἐμᾶς αὐτὸ τὸ κείμενο." Δακρῶν ὡσαύτως πλησθεὶς ἀπήντησα: "Μάλιστα, Σεβασμιώτατε. Γνωρίζω καὶ καταλαβαίνω. Εἶναι ὑπόθεσις ζωῆς. Κατανοῶ καὶ τὸν γέροντα. Ἀλλά

ή Μητήρ Ἐκκλησία εἶναι ἰατρός. Πᾶσα ἐγχείρησις προξενεῖ πόνον πλὴν θεραπεύει. Ἐστὲ βέβαιοι ὅτι ταῦτα πάντα εἶναι πρὸς ὄφελόν σας".

Οὕτω κατῆλθεν ὁ Σεβ. ἅγιος Γαλλίας καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν. Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ναοῦ τοὺς Ἐξάρχους ἀνέμενε τιμητικῶς ὁ Πρόεδρος κ. Ποροσένκο. Εἰσῆλθομεν ἐν σώματι εἰς τὸν κατάμεστον ἱστορικὸν Ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Ἡ συγκίνησις μεγάλη. Εἰς τὸ Προεδρεῖον ἀνέμενεν ὁ γέρων Φιλάρετος μετὰ καλογηρικοῦ σκούφου (ἀπαίτησις σοφωτάτη τοῦ ἁγ. Γαλλίας), ὁ Μακάριος καὶ ὁ Συμεών (ὡς πρῶτος ἐκ τῆς παρατάξεως Ὀνουφρίου). Μετὰ τὴν σύντομον προσευχὴν (συνημ. 6) ὁ Σεβ. ἅγιος Γαλλίας ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῆς Ἑνωτικῆς Συνόδου. Ἀρχικῶς ἠὺχαρίστησε τὰς σύντριάς τὰς πλευράς διὰ τὴν ζωηράν των προσήλωσιν καὶ καταφυγὴν ὑπὸ τὴν μέριμναν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, μετέφερε τὰς Σεπτὰς εὐχὰς καὶ τὴν εὐλογίαν Αὐτῆς, ὡμίλησε καταλλήλως (συνημ. 7) καὶ ἐν συνεχείᾳ ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Πρόεδρον. Μετὰ ἀνεκοίνωσε τὴν γραμματείαν τῆς Συνόδου, τὴν σύνθεσιν τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, τῶν καταγραφῶν τῶν δι' ἀνατάσεως χειρῶν ψήφων κοκ. Ἐν συνεχείᾳ προέτρεψε τοὺς παρισταμένους ὅπως δι' ἀνατάσεως χειρῶν ἐκφράσουν τὴν θετικὴν ἀρχικῶς καὶ κατόπιν τῆς ἀρνητικῆς ψήφου των περὶ τῆς ἐκζητήσεως αὐτοκεφάλου ἐκκλησιαστικοῦ καθεστῶτος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Οὐκρανίας. Ἄπαντες ἐψήφισαν ὑπὲρ καὶ ἠκολούθησε χειροκρότημα. Μετὰ ἀνέφερεν: "Πᾶσα ἐκ τῶν προσελθουσῶν πλευρῶν ἔλαβε ἔκ τινων ἡμερῶν ἤδη σχέδιον τοῦ καταστατικοῦ Χάρτου. Εἶναι ἰδικός σας. Ἐμεῖς ὡς ἐπιτροπὴ, διὰ τῆς συμμετοχῆς ἐκπροσώπων σας ἐπράξαμε ἀναγκαίᾳ διορθῶσει ἐπ' αὐτοῦ πρὸς τῶν συμφέρον σας καὶ διὰ νὰ καλύπτῃ τὰς ἀνάγκας σας. Τὸν ἀποδέχεσθε;" Ἄπαντες οἱ διακόσιοι πλὴν ἑνὸς ἐψήφισαν θετικῶς καὶ ὁ προδιαληφθεὶς εἰς ἀρνητικῶς.

Κατόπιν ὁ ἁγ. Γαλλίας ἐσημείωσε: "Προχωρᾶμε εἰς τὴν ἐκλογὴν Προκαθημένου. Ὑποψήφιοι διὰ τὴν θέσιν δύνανται νὰ εἶναι ἅπαντες οἱ Ἱεράρχαι πλὴν τῶν δύο ἀρχιερέων Φιλαρέτου καὶ Μακαρίου." ἀναλύσας τὴν διαδικασίαν ἐπακριβῶς.

Εἰς τό σημεῖον ἐκεῖνον ὁ Μητροπολίτης Φιλάρετος ἔλαβε τόν λόγον καί εἶπεν: "Εἶναι δυνατόν νά στερούμεθα τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς. Ἀπαντες ἐδῶ ἔχουν ὄνομα καί τίτλον. Ἐγώ ὄχι. Πρός τί; Ἐξ ἄλλου ἐμεῖς ὡς παράταξις ἐξελεξάμεθα τόν ἰδικόν μας ὑποψήφιον. Νά ψηφίσωμεν ἐν φανερά ψηφοφορία". Ἡ παρέμβασίς του πρὸς στιγμὴν ἐτάραξε τὰ ὕδατα, μάλιστα προσέγγισε τόν Πρόεδρόν τις ἐνδεδυμένος στρατιωτικὴν στολὴν ἀπαιτήσας τὴν ὑποψηφιότητα του Φιλαρέτου πλὴν ὁ κ. Πρόεδρος ἐπέβαλε τὴν τάξιν. Ἀπήντησεν εἰς τόν Φιλαρέτον πρῶτος ὁ Μητροπολίτης Συμεών εἰπὼν ὅτι οὕτω ἀπεφασίσθη καί ἦτο τό δίκαιον καί ἐν συνεχείᾳ ὁ Μητροπολίτης Μακάριος. Εἰς τό σημεῖον τοῦτο ὁ ἁγ. Γαλλίας ἀνέγνω μετὰ σοβαρότητος καί εὐχαριστῶν διὰ τοῦτο τό γράμμα πρὸς τὴν Ὑμετέραν Σεπτὴν Κορυφὴν τοῦ Μητροπολίτου Φιλαρέτου διὰ τοῦ ὁποίου παρητεῖτο ἐκ πάσης θέσεως εἰς τὴν νέαν Ἐκκλησίαν (συνημ. 7).

Ἐπρότεινεν ὁ ἁγ. Γαλλίας, καί πάλιν δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν, τὴν περίπτωσιν μυστικῆς ἢ φανεράς ψηφοφορίας μετὰ τοῦ ἐξῆς ἀποτελέσματος: Ὑπέρ τῆς μυστικῆς: 121 , ὑπέρ τῆς φανεράς 41, καί ἄλλοι ἐξ ἀδιαφορίας δέν ἐψήφισαν. Πάντως αἱ θετικά ψῆφοι 121 παρεῖχον τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν ἐμφανῶς ἐπὶ συνόλου 200 ἐκλεκτόρων.

Ἐν συνεχείᾳ ἠκολούθησεν ἡ διαδικασία διὰ τὴν ἀνάδειξιν τριπροσώπου καθ' ἣν ἐψήφισαν Ἱεράρχαι, κληρικοὶ καί λαϊκοί. Ἀρχικῶς οἱ ἐκλέκτορες μετέβαινον ἔξω, ὑπέγραφον, ἐλάμβανον τὰ ψηφοδέλτια τὰ ὁποῖα εἶχον ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ καταρτισθῇ, ἐσφραγισμένα διὰ τῆς σφραγίδος τῆς Συνόδου ὑπὸ τῆς ἐλαχιστότητός μου, καί προσήρχοντο εἰς τὴν κάλπην ἔνθα ἔρριπτον τὴν ψῆφον των. Ἠξίωσα ὅπως διὰ τοὺς Ἐξάρχους ἔλθῃ ὁ κατάλογος πρὸς ἐκείνους καί μάλιστα μεσοῦσης τῆς διαδικασίας ὥστε νά μή φανοῦν εἴτε εἰς τό τέλος εἴτε εἰς τὴν ἀρχὴν τό τί ἐψήφισεν ἕκαστος..

Κατὰ τὴν διαλογὴν τῶν ψήφων ἔνθα προΐστατο ὁ ἁγ. Παμφίλου καί ἔνθα ἤμην διαρκῶς παρὼν ἀνεδείχθησαν οἱ κατωτέρω: Μητροπολίτης Ἐπιφάνιος 81, Μητροπολίτης Συμεών 56 καί Μητροπολίτης Μιχαήλ 38 ψήφους.

Μετά τήν ἀνακοίνωσιν τῶν ἀποτελεσμάτων ὁ Μητροπολίτης Μιχαήλ καί ὁ Μητροπολίτης Δημήτριος ὁ ὁποῖος ἠκολούθει εἰς τὰς ψήφους παρητήθησαν ἀλληλοδιαδόχως τοῦ τριπροσώπου ὡς καί ὅλοι οἱ μετ' αὐτούς εἰς σημεῖον νά ἀναγκασθῇ ὁ γέρων Φιλάρετος νά παρακαλέσῃ τινά τῶν λαβόντων μίαν ψῆφον ἐν ἀγνοίᾳ των μάλιστα, νά ἀποδεχθoῦν τήν συμπερίληψιν των εἰς τό τριπρόσωπον, ὅπερ καί ἐγένετο. Οὕτω τῆς διαδικασίας ἐξελιχθείσης κατὰ τόν ἴδιον τρόπον, καί τοῦ Μητροπολίτου Φιλαρέτου προσελθόντος καί εὐλογήσαντος τήν κάλπην μετά τήν ψῆφον του ἐν ἐντυπωσιακῇ καί συμβολικῇ χειρονομίᾳ, κατὰ τήν τελικήν ψηφοφορίαν ἔλαβον: ὁ Μητροπολίτης Ἐπιφάνιος ψήφους 36 καί ὁ Μητροπολίτης Συμεών 28, μόνον τῶν ἀρχιερέων ψηφισάντων. Ἀνεδείχθη, οὖν, ὁ Μητροπολίτης Ἐπιφάνιος πρῶτος Προκαθήμενος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας.

Τό ἀποτέλεσμα ἀνεκοίνωσε μετά χειροκροτημάτων ὁ ἅγ. πρόεδρος τῆς Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Ἐμμανουήλ ἐπιδώσας εἰς τόν Προκαθήμενον ἐγκόλπιον ὡς δῶρον. Ἐψάλη ἡ ἀκολουθία τῆς λήξεως τῆς Συνόδου μετά τοῦ Πολυχρονισμού τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Κορυφῆς (συνημ.8) καί ἀκολούθως ὁ Προκαθήμενος ὑπέγραψεν ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου τό πρακτικόν τῆς ἐκλογῆς του τό ὁποῖον εἶχε διαμορφωθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπομνήματος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Κιέβου Σιλβέστρου ὅπως εἶχεν ἐκλεγῇ ἐν Φαναρίῳ ἐν ἔτει 1649 (συνημ.9). Ἐν συνεχείᾳ ὡμίλησεν ὁ Μακαριώτατος Κιέβου εὐχαριστήσας. Εἰς τήν ἀναφοράν τοῦ ὀνόματος τοῦ Φιλαρέτου ἅπαντες ἠγέρθησαν καί ἐχειροκρότουν.

Τῶν κωδῶνων κρουομένων γηθοσύνως καθ' ὅλον τό Κίεβον ἐξῆλθον ἅπαντες διά τήν πλατεῖαν ἔνθα τόν Προκαθήμενον ἐπαρουσίασεν ἐν μέσῳ ἀλλαλαγμῶν ἐνώπιον τῶν χιλιάδων πιστῶν ὁ Ἐξοχ. κ. Πρόεδρος, οἱ ὁποῖοι πιστοί ἀνέμενον καρτερικῶς ἐκ τῆς πρωΐας ἐν μέσῳ ψύχους διά τὰ ἀποτελέσματα. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μας ἐκ τοῦ Ναοῦ ὁ γέρων Φιλάρετος, ἐμφανῶς εὐτυχῆς, ὑπέβαλε τὰς θερμὰς εὐχαριστίας του πρὸς τήν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα διά τήν στοργικὴν Αὐτῆς πρόνοιαν πρὸς τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν. Ἰδιαίτερος εἰς τόν ὑπογράφωντα ἐδήλωσεν: "Εἶσαι νέος κληρικός ἀλλά

ἤθελον νά ὁμολογήσω τό ἐξῆς ἐκ τῆς μακρᾶς μου πείρας. Ἐάν ἡμην σίγουρος ὅτι θά ἐξελέγετο ἀρχιερεὺς ὁ ὁποῖος δέν θά κατέστρεφεν ὅσα μέ πολλούς κόπους καί ἐν μέσῳ ἀντιξοοτήτων ὠκοδόμησα τότε δέν θα'προυξένουν τόσας ἀντιδράσεις. Ζητῶ συγγνώμην διά τήν ταλαιπωρίαν ἀλλά σέ παρακαλῶ νά με κατανοήσης. Ἐκανα τόσα πολλά γιά τήν Οὐκρανία ἀλλά τώρα πλέον εἶμαι ἡσυχος".

Ἐν συνεχείᾳ μετέβημεν εἰς τά γραφεῖα τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας ἀναμένοντες τήν ἀποχώρησιν τοῦ κ. Προέδρου ὥστε νά ἀνοίξουν οἱ δρόμοι διά νά ἐπισκεφθῶμεν τόν ἀναμένοντα τούς ἁγ. Ἐξάρχους Ἐξοχ. κ. Πρόεδρον τοῦ Κοινοβουλίου. Ἐν τῷ μεταξύ ἀνῆλθεν εἰς τόν χῶρον ἀναμονῆς ὁ Μακαριώτατος ἁγ. Κιέβου ὁ ὁποῖος καί ἐπεκοινώνησεν ἐν θερμῇ ἀτμοσφαίρᾳ μετά τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης καί προσκυνητῆς μοι Παναγιότητος ὑποβαλὼν τήν εὐγνωσύνην καί τόν σεβασμόν αὐτοῦ.

Ὁ Ἐξοχ. κ. Πρόεδρος τοῦ Κοινοβουλίου ὑπεδέξατο φιλοφρόνως τούς ἁγ. Ἐξάρχους εἰς τούς ὁποίους ἀπένειμε τιμητικὴν διάκρισιν.

Τήν ἐπομένην, Κυριακὴν 16ην Δεκεμβρίου, ὁ ἁγ. Ἀδριανουπόλεως ἱερούργησεν εἰς τήν Μονήν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ ἔνθα ἦτο ἡ κατοικία τοῦ Μακαρ. κ. Ἐπιφανίου. Εἰς σύντομον προσλαλίαν του κατὰ τό τέλος τοῦ Μυστηρίου καί μεταφράζοντος οὐκρανιστί τοῦ πολλά, φανερά καί ἀφανῆ, προσενεγκόντος κατὰ τήν διαδικασίαν τῆς Συνόδου πρωτοπρεσβυτέρου Βασιλείου τοῦ ἑλληνομαθοῦς, ἐσημείωσεν ὅτι ἀνέτειλε μία νέα ἡμέρα ἐν Οὐκρανίᾳ, ὅτι ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία καί ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης κατὰ χρέος μεν ἀλλά μετά θυσιαστικῶν ἐνεργειῶν ἐπέβλεψεν ἐπὶ τήν ἄμπελον ταύτην καί ἀνεβάπτισε τόν Οὐκρανικόν λαόν ἐνῶ παρώτρυνε πάντας ὅπως σταθοῦν εἰς τό πλευρόν τοῦ νέου Μητροπολίτου Κιέβου καί τῶν προσπαθειῶν τῆς νέας Ἐκκλησίας Οὐκρανίας. Ἐν συνεχείᾳ μετέβημεν εἰς τόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου, τόν παραχωρηθέντα διά νά ἱεουργῇ ὁ πολίος γέρων Φιλάρετος. Οὗτος συνελειτούργει μετά πέντε ἀρχιερέων. Ἰδὼν ἡμᾶς ἐχάρη τοσοῦτον ὥστε κατῆλθεν ἐκ τοῦ συνθρόνου ἔνθα ἀνέρχονται κατὰ τό σλαβωνικόν τυπικόν οἱ κληρικοὶ ἀνεξαρτήτως βαθμοῦ

ὀπισθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης. Κατερχόμενος καί μεταφράζοντος τοῦ π. Βασιλείου εἶπεν: "Ὁ Θεός, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος καί ἐγώ γνωρίζουμε τί σημαίνει νά τά βάζει κανεῖς μέ τήν Μόσχα. Εἶναι ἀσύλληπτον τό μέγεθος τῆς γενναιότητος τοῦ Παναγιωτάτου. Σᾶς παρακαλῶ νά φιλήσετε ἀπό μέρους μου τήν Σεπτήν Του Χεῖρα. Σᾶς εὐχαριστῶ γιά ὅλα. Πάντοτε εὐπρόσδεκτοι.". Προσκυνήσαντες τά ἱερά λείψανα τῆς Ἁγίας Βαρβάρας ἐκεῖσε ἀνεχωρήσαμε διά τήν Μονήν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ εἰς τό κέντρον ὅπου ἱερούργει ὁ ἅγιος Κιέβου παισιούμενος ὑπό πλειάδος ἀρχιερέων ἐν ἐκκλησίᾳ πληθούσῃ. Ἀπαντες ἐν συγκινήσει καί χαρᾷ μᾶς περιεπτύσσοντο μέ πρῶτον τόν Μακαριώτατον εἰς τόν ὁποῖον ὑπεβάλαμε τά σεβάσματα. Ἦτο συμβολική ἡ ἐπίσκεψις διά νά γνωρίζουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως θά εἶναι ὁ ἐπιστηριγμός των. Μετά τό πέρας τῆς θείας Λειτουργίας ἀνεχωρήσαμε διά τό ἀεροδρόμιον ἔνθεν προσήλθομεν πρός ἐνημέρωσιν τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Κορυφῆς εἰς τήν ἔδραν Αὐτῆς.

Παναγιώτατε,

Ἡ ὑπόθεσις τῆς ἐπιλύσεως τοῦ Οὐκρανικοῦ ζητήματος ἦτο ἐκ πρώτης ὄψεως μία ἀκανθωδης ὑπόθεσις πλήν ἡ κανονική ὀχύρωσις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως εἶναι τόσον ἰσχυρά ὥστε οὐδεὶς καί οὐδέν δύναται νά βλάψῃ Αὐτόν, ἐνεργοῦντα συμφώνως πρός τήν καθηγιασμένην πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἦτο ἔργον τιτάνιον πλήν ἐκ Θεοῦ. Ἡ παρουσία Αὐτοῦ ἐφάνη ἐντονώτερον μετά τήν τηλεφωνικὴν Ὑμῶν ἐπικοινωνίαν μετά τοῦ κ. Προέδρου. Ἡ ἀκλόνητος καί ἀδιαμφισβήτητος ἐπιμονή Ὑμῶν εἰς τά δίκαια τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐπροστάτευσαν καί πάλιν τὰς ἱεράς ὑποθέσεις αὐτῆς.

Δέν θά ἦτο ὑπερβολή ἐάν ἐλέγετο ὅτι ἐντός ὀλίγων ἡμερῶν ἐγένετο ἐργασία τριάκοντα ἐτῶν καθὼς ἐτέθησαν βάσεις καί θεμέλια διά ὑγιᾶ πορείαν ἐπὶ ὀρθῶν ἐκκλησιολογικῶν βάσεων εἰς τήν νεοπαγεῖσαν Ἐκκλησίαν. Κριτήριον διά τὰς ἐνεργείας καί τὰς κινήσεις μας καθ' ἐκάστην στιγμήν ἦτο ἡ προάσπισις τῶν θείων καί ἀπαραγράπτων δικαίων τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καί μάλιστα ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Κορυφῆς. Ἡ αἰσία

ἐκβασις ἦτο ἀποτέλεσμα κατὰ Θεόν μὲν ἐμφανές κατ' ἄνθρωπον δέ ἐκρυπτε μόχθους καὶ ἀγωνίας καὶ προσπαθείας λεγομένους καὶ μὴ λεγομένους, συζητήσεις, διεργασίας, διαβουλεύσεις καὶ πλεῖστα ὅσα ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πρὸς ταῦτα κινήσεων διότι αἱ συνθῆκαι ἐφανερώσαν πληρὴ ἀπροετοιμασίαν διὰ τοῦτο τό μείζον γεγονός. Ἐδιδάχθην πολλά ἐκ τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ Σεβ. ἁγίου Γαλλίας μετὰ τοῦ ὁποίου συνέζησα ὅλας αὐτάς τὰς δυσκολίας ἐξ ἀρχῆς καὶ εἰς τό πρόσωπον τοῦ ὁποίου εἶδον τόν ἀκατάβλητον ἀγωνιστὴν τῶν δικαίων καὶ τῶν προνομίων τοῦ Θρόνου Ὑμῶν.

Τά ἀνωτέρω ὑποβάλλων μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ ἀπείρου υἱικῆς ἀφοσιώσεως διατελῶ ἐλάχιστος δοῦλος Αὐτῆς